

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

EU-samarbetet bygger på gemensamma grundläggande värden om frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och mänskliga rättigheter. Dessa värden och rättigheter fastställs i Europeiska Unionens Stadga om de Grundläggande Rättigheterna. Denna motsvarar i stort de mänskliga rättigheter som finns i FN:s stadga om mänskliga rättigheter men går längre på vissa områden, till exempel i skydd av den personliga integriteten.

Innan ett land får bli medlem i EU så granskas det noggrant och måste uppfylla de så kallade Köpenhamnskriterierna. Dessa är:

- **Politiska kriteriet**
Ansökarlandet har institutioner som garanterar demokrati, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter samt respekt för och skydd av minoriteter. Detta kriterium måste uppfyllas innan ett ansökarland kan erhålla status som kandidatland.
- **Ekonomiska kriteriet**
Det ekonomiska kriteriet innefattar att ansökarlandet har en fungerande marknads-ekonomi som klarar av konkurrenstrycket och marknadskrafterna inom unionen.
- **Administrativa kriteriet**
Det administrativa kriteriet innefattar att ansökarlandet har kapacitet att åta sig de skyldigheter som följer av medlemskapet, framför allt att kunna genomföra hela unionens regelverk.

Utvecklingen i länder som Polen och Ungern har utmanat dessa värderingar. Regeringarna i båda dessa länder har argumenterat för att delar av de grundläggande rättigheterna inte gäller i just deras länder.

Problemet är att när ett land väl blivit medlem så finns det få verktyg för att se till att man följer dessa krav. En medlemsstat som har systematiska och allvarliga brister kan få sin rösträtt indragen (s.k. artikel 7-förfarande), men det finns ingen metod för att bedöma hur allvarliga kränkningarna ska vara för att detta ska ske. Beslut fattas även med enhällighet (exklusive den utpekade medlemsstaten) av medlemsstaterna vilket i praktiken gjort det omöjligt att agera.

För att stärka skyddet av de grundläggande rättigheterna i EU och för att fylla igen de befintliga luckorna så har den Socialdemokratiska gruppen därför drivit på för att införa en ny mekanism för att värna demokrati, rättsstat, och mänskliga rättigheter. Denna ska granska att medlemsstaterna lever upp till kraven.

Vi har även arbetat med ett lagförslag som ska göra det möjligt att i framtiden kunna dra in EU-medel från en medlemsstat där det finns systematiska hot mot rättsstaten.

Skyddet av Mänskliga rättigheter i EU:s externa relationer

EU spelar också en roll för att gagna våra gemensamma grundläggande värden globalt. Det arbetet görs av en rad aktören inom EU systemet, både av EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik, som bland annat representerar EU i de olika FN-organen.

Inom ramen för FN:s bistånd - EU är världens största biståndsgivare med 50 miljarder euro om året - har man integrerat de mänskliga rättigheterna i all operativ verksamhet för utveckling.

Det nya europeiska samförståndet om utveckling förbinder EU och dess medlemsländer att genomföra ett rättighetsbaserat tillvägagångssätt för utvecklingssamarbete som omfattar alla mänskliga rättigheter. Ett rättighetsbaserat tillvägagångssätt hjälper till att ta i tu med de många diskrimineringsgrunderna som människor utsätts för i utsatta situationer. Genom att främja detta vill EU säkerställa det primära målet med unionens utvecklingspolitik: minska och i det långa perspektivet utrota fattigdom.

Europaparlamentet arbetar på en rad sätt för att främja mänskliga rättigheter globalt. Dels finns det ett särskilt underutskott till utrikesutskottet för mänskliga rättigheter DROI, vars främsta mål är att se till att de mänskliga rättigheterna får en framträdande plats i EU:s utrikespolitik och att de integreras i alla politikområden.

Parlamentet delar också årligen ut Sacharovpriset för tankefrihet, som ges till enskilda personer eller organisationer som kämpar för de mänskliga rättigheterna. Där har vi, Socialdemokraterna i Europaparlamentet, kämpat för att priset skall tilldelas den fängslade svenska journalisten Dawit Isaak.

Varje session, då ledamöterna röstar i plenum, antar parlamentet också brådskade resolutioner som rör mänskliga rättigheter. De handlar ofta om personer, organisationer eller situationer globalt där allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna har konstaterats. Det är ett verktyg som gör det möjligt för Europaparlamentet att agera snabbt. Tidigare i år röstade exempelvis ledamöterna för resolutioner om situationen för mänskliga rättigheter i Kazakstan, situationen i Iran - särskilt fallet med människorättsförsvarare och klimataktivister - och även människorättsituationen i Guatemala.